

MILJÖN UNDER FOSTERSTADIET OCH KOPPLINGAR TILL ASTMA, ALLERGI OCH VIKT HOS BARN

- möjlig mediering via epigenetiska faktorer

Sophia Harlid

HÄMI 2024-10-02

UMEÅ UNIVERSITY

NORTHPOP STUDIEN

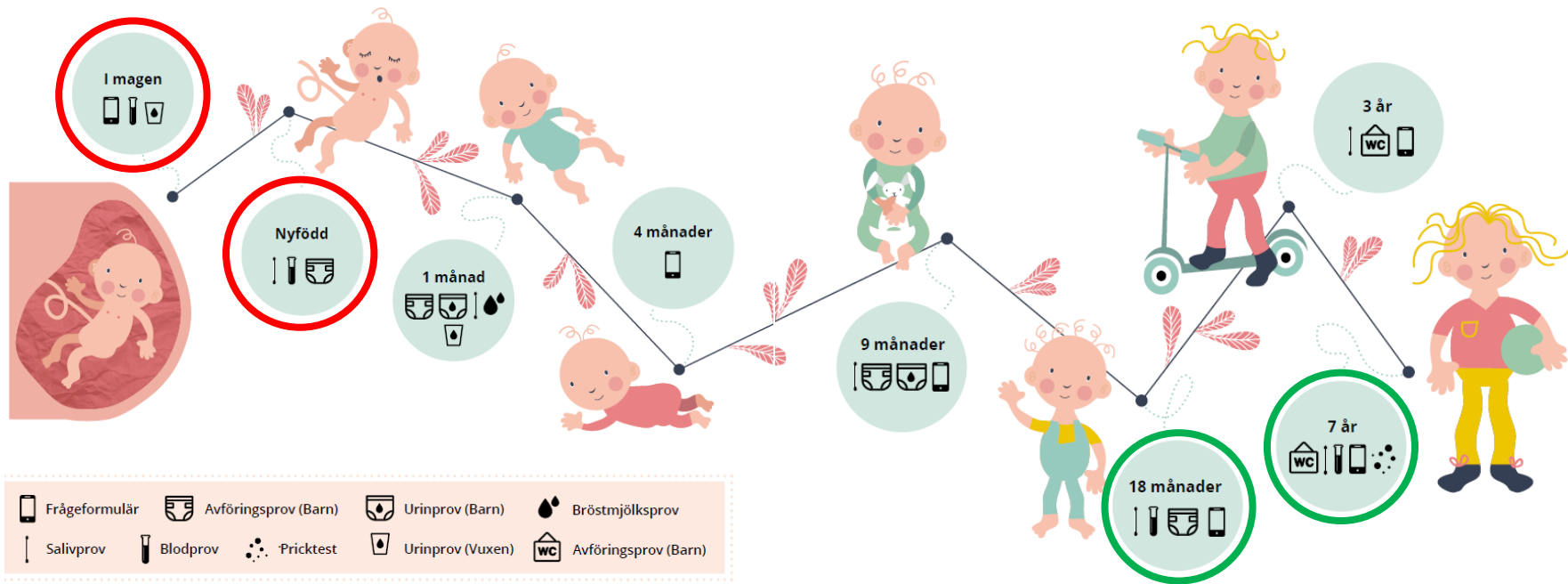
- Födelsekohort i Västerbotten
- Startad 2016
- Mål: 10'000 familjer
- Syfte: Att identifiera riskfaktorer för vanliga barnsjukdomar
- Alla blivande föräldrar i Västerbotten erbjuds att delta

<https://www.northpop.se/>

UMEÅ UNIVERSITY

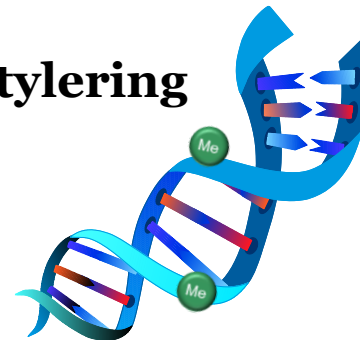
UMEÅ UNIVERSITY

VAD ÄR EPIGENETIK?

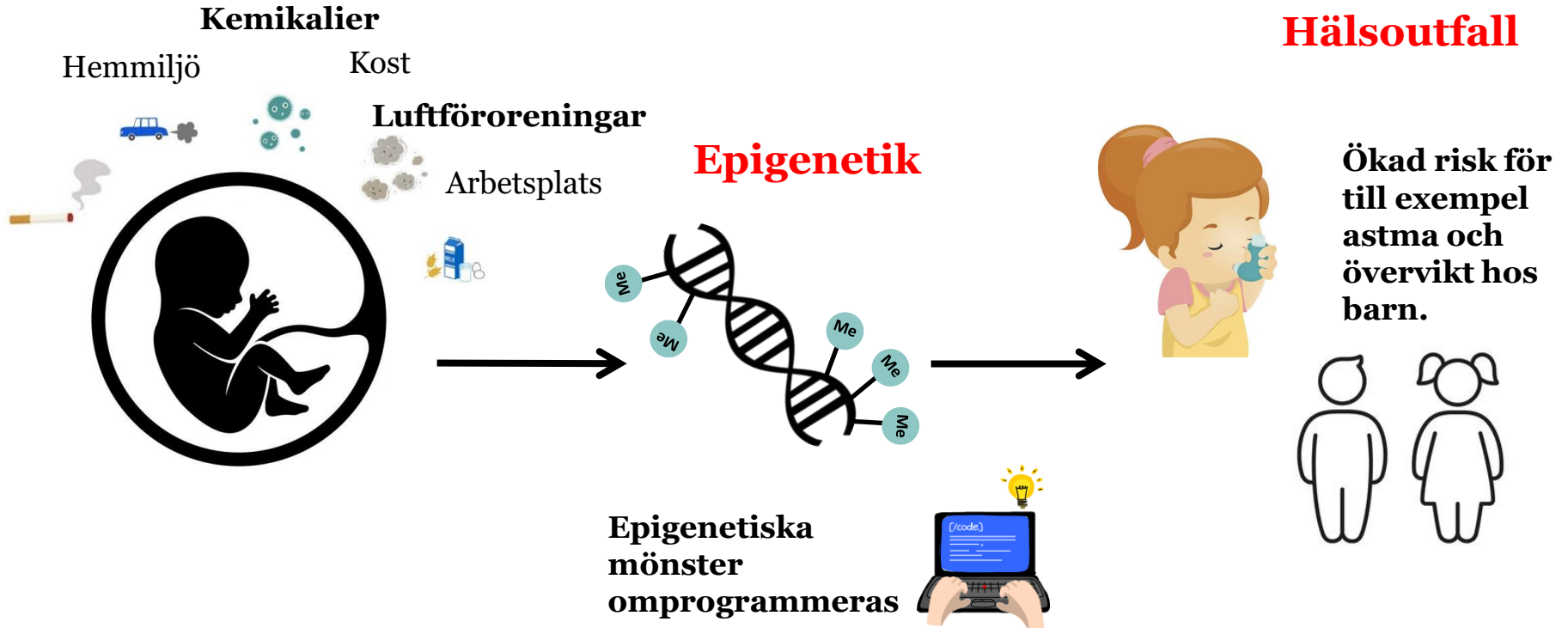
- Faktorer som avgör ifall en gen är av eller påslagen
  - Inkluderar **inte** förändringar/mutationer i själva DNA sekvensen
  - Ärvs mellan celler men ej mellan individer
- Cellernas epigenetiska mönster kan förändras över tid och är beroende av flera olika faktorer:
  - Ålder
  - Miljöpåverkan
  - Livsstil
  - Sjukdom

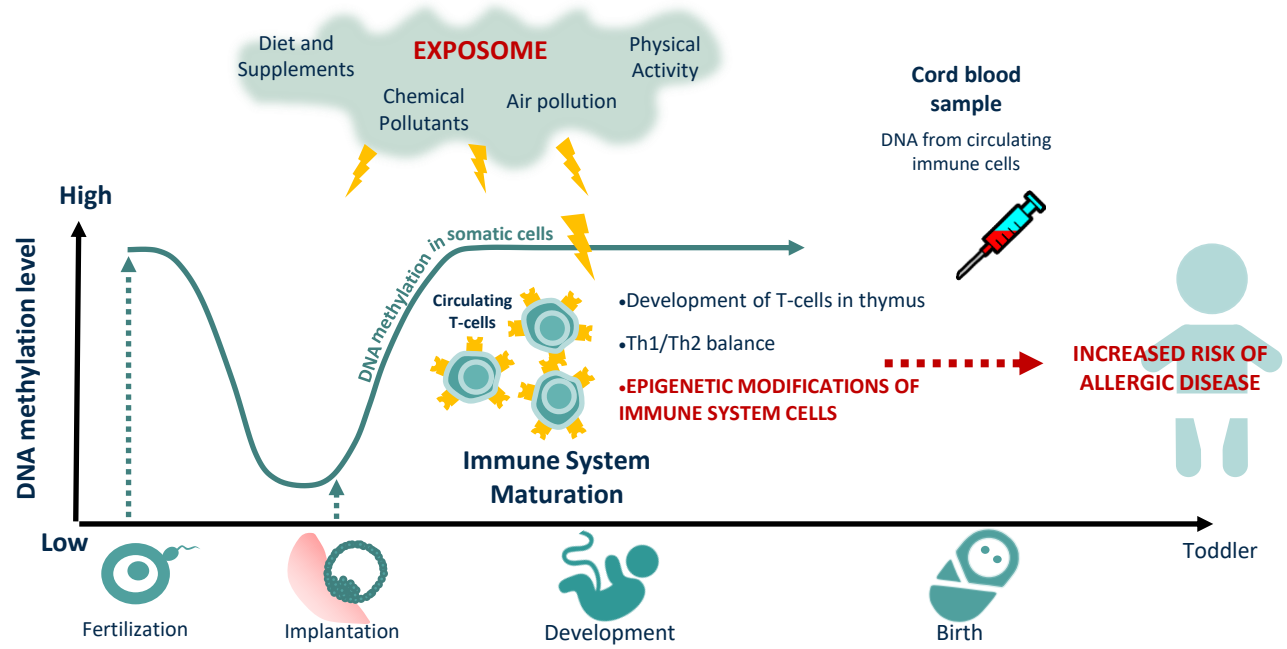
DNA metylering

BAKGRUND OCH SYFTE

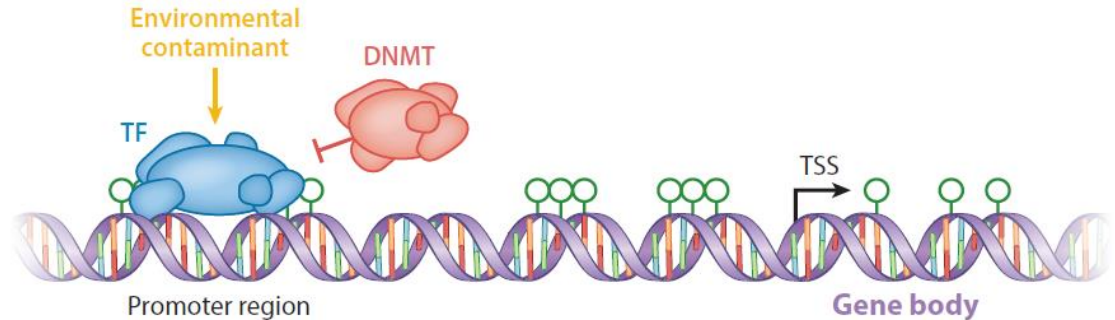
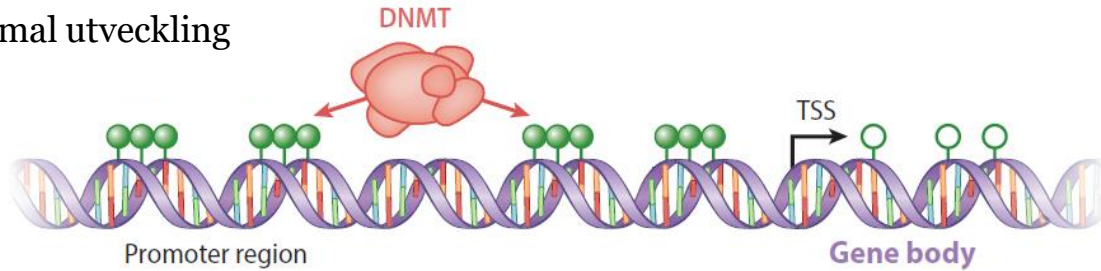
Mjöexponeringar under fosterstadiet

MEN HUR KAN T.EX. KEMIKALER FÖRÄNDRA DESSA MÖNSTER?

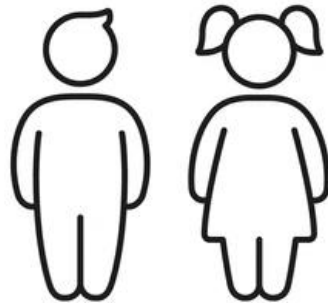
Normal utveckling

PÅGÅENDE STUDIER I NORTHPOP

Frågeställningar:

- Kan exponering för miljöföroreningar som kemikalier eller luftföroreningar under fosterstadiet leda till mätbara epigenetiska förändringar hos det nyfödda barnet?
- Skulle sådana förändringar kunna användas för att förutsäga vilka barn som har högst risk att tex drabbas av astma eller övervikt?

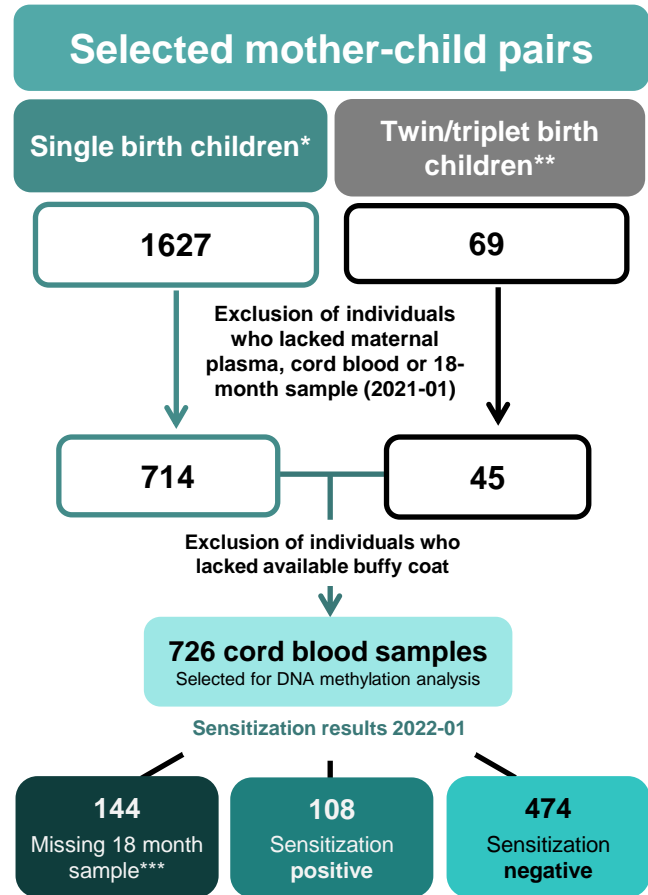

STUDIE POPULATION

- Urval av prov som analyseras för DNA metylering (barnet) och kemikalier (mamman)
- Förstagångsmammor valdes i första hand
- 726 navelsträngsprov från barn och plasma från 704 mammor
- DNA metylering klart 2022
- Kemikalieanalys klar 2024

UMEÅ UNIVERSITY

*Born by May 31st 2020

**Born by Dec 31st 2020

LIVSSTIL OCH DNA METYLERING

Steg 1: 10 livsstilsfaktorer och deras påverkan på födelsevikt

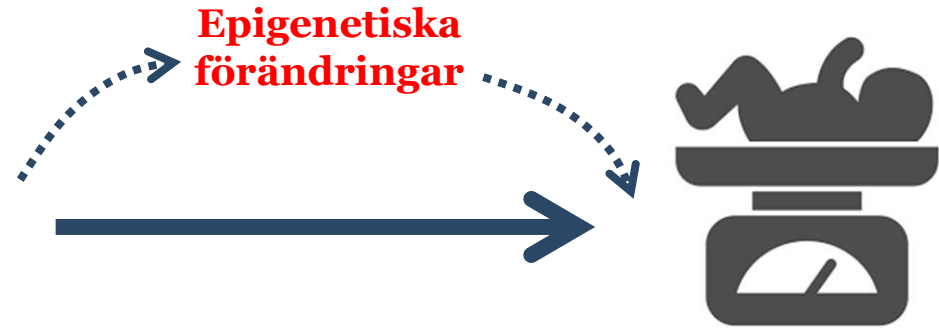
- Fysisk aktivitet
- Stress
- Kostinflammatoriskt index
- Kostdiversitets index
- Medelhavskost
- Nordiskt kost index
- Totalt energiintag
- Kostspecifik CO2 utsläpp/”dietary carbon footprint”
- Viktuppgång under graviditet
- BMI vid början på graviditeten

Födelsevikt

DNA METYLERING SOM MEDIATOR

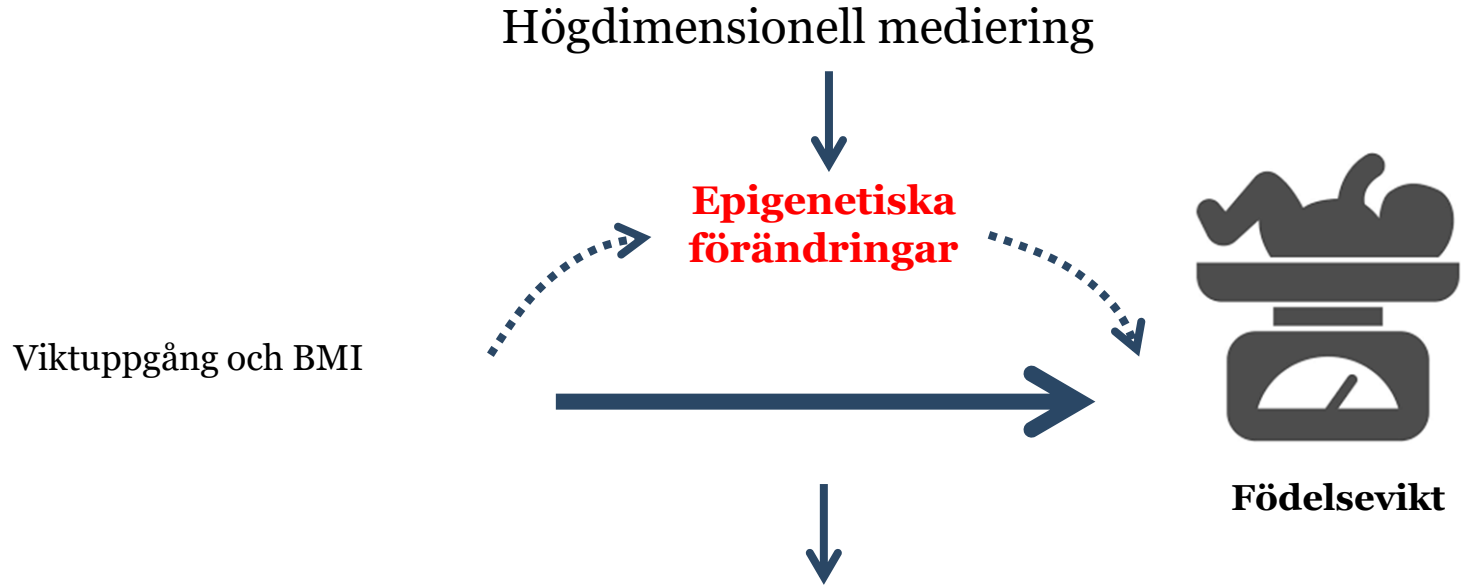

Livsstilsfaktor	β -adj	95% CI of β -adj	p-value
Viktuppgång ^a	0.031	0.021 - 0.042	2×10^{-5}
BMI vid början på graviditeten	0.036	0.019 - 0.054	1×10^{-4}

a) adjusted for maternal age, maternal BMI at the beginning of pregnancy, education, country of birth, smoking during pregnancy

b) adjusted for maternal age, education, country of birth, smoking during pregnancy

MEDIERINGSANALYSER

Åtta metyleringssiter identifierade som mediatorer

NÄSTA STEG

- Kan DNA metylering mediera associationer mellan:
  - Luftföroreningar och astma?
  - **Kemikalieexponering och övervikt hos barn?**

CLEANING PRODUCTS

34 KEMIKALIER UPPMÄTTA I PLASMA FRÅN GRAVIDA (GV 28)

Analyter NorthPop

Persistanta organiska föroreningar (POP:ar)

Polyklorerade bifenyler

2,2',3,4,4',5,5'-Heptaklorbifenyl (PCB-180)

2,2',3,4,4',5'-Hexaklorbifenyl (PCB-138)

2,2',4,4',5,5'-Hexaklorbifenyl (PCB-153)

2,3,3',4,4',5'-Hexaklorbifenyl (PCB-157)

2,2',4,5,5'-Pentaklorbifenyl (PCB-101)

2,2',5,5'-Tetraklorbifenyl (PCB-52)

Pesticider

Chlordane, trans-

Heptaklor exo-epoxid

Hexaklorbensen (HCB)

Nonachlor, cis-

Nonachlor, trans-

Pentaklorbensen

p,p'-diklordifenyldikloretylen (DDE-p,p')

Flamskyddsmedel

Polybromerad bifenyyl

2,2',4,4',5,5'-Hexabrombifenyl (PBB-153)

Polybromerade difenyletrar (PBDE:er)

2,2',4,4',5,5'-Hexabromdifenyleter (BDE-153)

2,2',4,4',6-Pentabromdifenyleter (PBDE-100)

2,2',4,4',5-Pentabromdifenyleter (PBDE-99)

2,2',4,4'-Tetrabromdifenyleter (PBDE-47)

2,4,4'-Tribromdifenyleter (PBDE-28)

Andra bromerade flamskyddsmedel

2-Ethylhexyl-2,3,4,5-tetrabrombenzoate (EH-TBB)

Bis(2-ethylhexyl) tetrabromophthalate (BEH-TEBP)

bis(2,4,6-Tribromophenoxy)ethane (BTBPE)

Anti-dechlorane plus (anti-DP)

Hexabromobenzene (HBB)

Pentabromoethylbenzene (PBEB)

Pentabromotoluene (PBT)

Organfosfater (flamskyddsmedel)

2-Ethylhexyldiphenylfosfat (EHDPP)

Tributylfosfat (TnBP)

Trifenylfosfat (TPhP)

Tris (2-butoxyetyl)fosfat (TBEP)

Tris(1,3-diklor-2-propyl)fosfat (TDCIPP)

Tris(1-klor-2-propyl)fosfat (TCPP)

Tris(2-kloretyl)fosfat (TCEP)

Tris(2-etylhexyl)fosfat (TEHP)

PRELIMINÄRA RESULTAT

-DDE OCH FÖDELSEVIKT

- DDT är en pesticide som användes flitigt för att bekämpa bland annat malariamyggan
  - Förbjöds generellt 1972, men används i viss utsträckning i områden med hög malariaincidens
  - **DDE** är en av nedbrytningsprodukterna från DDT.
  - Båda dessa kemikalier kan ännu detekteras i mänskliga prover

DDE KUNDE DETEKTERAS I 100% AV PROVER FRÅN GRAVIDITETSVECKA 28

- Koppling mellan DDE nivåer och lägre födelsevikt hos barnen

Table 2. Three models of linear regression with gender stratification.

	Unadjusted		Minimal adjustment ^a		Full adjustment ^b	
	Coefficient (95% CI)	<i>p</i> -value	Coefficient (95% CI)	<i>p</i> -value	Coefficient (95% CI)	<i>p</i> -value
All	-0.18 (-0.29, -0.08)	0.001*	-0.20 (-0.30, -0.09)	0.000*	-0.12 (-0.25, 0.001)	0.052
Girls	-0.17 (-0.31, -0.03)	0.015*	-0.19 (-0.33, -0.05)	0.008*	-0.05 (-0.23, 0.12)	0.539
Boys	-0.19 (-0.35, -0.03)	0.021*	-0.19 (-0.36, -0.03)	0.018*	-0.11 (-0.29, 0.07)	0.224

a = Adjusted by maternal BMI.

b = Adjusted by maternal BMI, newborn's gender, mother's age, mother's country of birth, education, and gestational weight gain.

*p-value < 0.05.

LUFTFÖRORENINGSDATA I NORTHPOP

- SMHI har modellerat detaljerad data för >5000 NorthPop deltagare
- Data finns för varje månad av graviditeten och är baserad på bostadsadress.
- Så småningom hoppas vi även kunna inkludera exponeringsdata på buller och grönområden

INTERNATIONELLA SAMARBETEN

Sedan våren 2022 är NorthPop en del av PACE konsortiet

- Består av forskare runt om i världen som är intressearade av att studera hur vår tidiga livsmiljö påverkar senare risk för sjukdom, via epigenetik.
- Inom PACE delas endast metadata, aldrig individdata
- NorthPop deltar just nu i tre PACE projekt:
  - DNA metylering och mammans ålder
    - (Published in Ageing Cell, May 2024, Young et al)
  - DNA metylering och astma hos föräldrarna
    - Manuskript inskickat
  - DNA metylering och växtbaserad kost
    - Analyser pågår

PACE

Pregnancy And Childhood Epigenetics

ACKNOWLEDGEMENTS!

Min forskrgrupp

Jessica Edlund
Edossa Merga Terefe
Alice Fredriksson
Nimisha Tirawi
Kushan Ranakombu
Justin Harbs

Bethany Van Guelpens group

Sai San Moon Lu
Erik Bovinder Ylitalo
Linda Vidman
Johannes Färdeman
Jenny Lindehall Hadrevi

Samarbetspartners

UmU

Anna Oudin
Wendy Wu
Christel Häggström
Marie-Therese Vinnars

SU

Jonathan Martin
Kalliroi Sdougkou
Stefano Papazian

KI

Karin Dembrower

NorthPop

Magnus Domellöf
Christina West
Richard Lundberg

UMEÅ UNIVERSITY

Finansiering

FORMAS

Alla deltagare i NorthPop